

Å ikke se ideologien for bare politikk

Det Arbeiderpartiet mangler er ikke politikk, men en manglende vilje til å styre etter en ideologi.

VALG 2017
AKSEL BRAANEN
STERRI

Stipendiat ved Universitetet i Oslo (UiO) og forfatter av boken *Tilbake til politikken: Hvordan Arbeiderpartiet igjen skal bli folkets parti*

Mange trekker i disse dager fram Arbeiderpartiets retningsløshet og mangel på idérikdom som forklaring på deres fall på meningsmålingene. Det gjør de trolig rett i.

Ideologi trengs for å ha et kompass å styre etter, til å vurdere både ny og gammel politikk, slik at man ikke forelsker seg i midlene. Strategisk trengs ideologi for å vise velgerne at politikken partiet fører ikke bare er en ansamling av enkeltsaker, men at partiet har en retning, et overordna prosjekt, en vilje.

Men hva er egentlig det sosialdemokratiske prosjektet? Hva er sosialdemokratiets politiske filosofi?

Evig eies kun et dårlig rykte.

Innen politisk filosofi nevnes sosialdemokrati sjelden som en retning det er verdt å bruke tid på. Det er liberalismen som dominerer, og på venstresiden er det sosialismen som gjerne løftes fram, mens libertarianismen (eller klassisk liberalisme) representerer den liberalistiske høyresiden. Sosialdemokratiet anses gjerne for å være en politisk retning, uten forankring i en klar ideologi eller politisk filosofi. Det er ufortjent.

Det er likevel forståelig. For selv om sosialdemokratene i Norge er stolte av verdiene de har kopiert fra den franske revolusjonen – frihet, likhet og brorskap – er det få som kan fortelle deg hva de legger i frihet, likhet og brorskap (eller fellesskap og solidaritet, som det heter i moderne språkdrakt).

Og hvis disse verdiene står i motsetning til hverandre, hva vil sosialdemokrater styre etter da? Kan friheten til noen reduseres for å fremme likhet? Hvor mye likhet er frihet verdt? Og er det

en egenverdi i å fremme fellesskap, og i så fall hvilke fellesskap er det snakk om?

Troen på politikken. Det som er klart er at sosialdemokrati ikke handler om å maksimere frihet, forstått som fraværet av statlig inngripen. Er det én faktor som historisk har skilt sosialdemokratiet fra kommunister og sosialister, er det troen på politikken; troen på at en kunne bruke staten til å frigjøre store grupper av mennesker.

Likhet er en bedre kandidat, men hva er det som skal fordeles likt? Er det primærgoder, er det ressurser, korrigert for innsats, er det velferd, eller er det kapasiteter?

Det er alle gode kandidater, men la meg foreslå en alternativ tese: Det sosialdemokrater er mest allergiske mot er maktforskjeller. Det er disse som skal utjevnes og utlignes. Når Einar Gerhardsen ble spurt om det viktigste han hadde oppnådd, så svarte han: At ingen lenger måtte stå med lua i hånda. At

Ideologi trengs for å ha et kompass å styre etter, til å vurdere både ny og gammel politikk, slik at man ikke forelsker seg i midlene.

alle skulle kunne stå med rak rygg.

Dette forklarer hvorfor arbeid er så viktig for sosialdemokrater. Arbeid er ikke bare en kilde til inntekt. Det er en kilde til fellesskap og mening i tilværelsen. Men viktigere, det er en kilde til uavhengighet, til makt, og dermed til frihet.

Fagbevegelsen, fagbevegelsen, fagbevegelsen. Det er også dette som verdimeslig forklarer det tette båndet til fagbevegelsen. Det er bare gjennom kollektiv handling, makt i antall, at arbeiderne kan stå på lik linje med arbeidsgiver. Da går arbeiderne sammen både for å forhindre at de underbyr hverandre, at de samarbeider framfor å konkurrere.

Det er også dette som forklarer hvorfor velferdsstaten er så viktig. Hvis du mister jobben, er du lett bytte for mennesker som vil dominere deg; du står alene, sårbar, og vil måtte bli tvunget til å stå med lua i hånda. Et sikkerhetsnett demper fallet, og